

PhD. Lecturer Adriana Denisa MANEA

COORDONATE ALE EDUCAȚIEI PERMANENTE Coordinates of Lifelong Education

Lect. univ. dr. Adriana Denisa MANEA

Abstract: *From the perspective of contemporary school, lifelong learning, represents an essential condition to obtain performances both on social and personal plans. The achievement of permanent education has become a must do ideal of the present society in response to the daily technological, scientific, economic, cultural and social changes. Having free access to a variety of resources by any members of society regardless of age, gender, religion, ethnicity, financial status, and professional school, permanent education supports the full development of persons and generates an added value to society.*

Key words: education, lifelong education, autoeducation, self learning.

Conceptul de educație permanentă, pe tot parcursul vieții, se obiectivează în sistemul educațional deschis, structurat interdependent de obiective, conținuturi, forme și tehnici educaționale, menit a asigura menținerea și a genera dezvoltarea continuă a potențialului cognitiv, afectiv, volitiv-acțional al personalității, al capacităților și serviciilor de autoeducație, formarea de personalități independente și creative.¹

Educația permanentă este considerată „un instrument care pregătește pe om să ducă la bun sfârșit sarcinile și responsabilitățile pe care viața le impune”.² În practica educațională conceptul de „educație permanentă” este asimilat celui de „învățarea continuă”. Explicația este relevată de abordarea constructivistă conform căreia învățarea permanentă se fundamentează pe următoarele principii:³

- transformarea instruirii alternative în „învățare permanentă”; accentuarea perspectivei biografice și continuitatea învățării din copilărie, până la vârsta a treia;

- extinderea considerabilă a sferei conceptului de învățare; învățarea nu se mai referă doar la învățarea școlară organizată, ea cuprinde o multitudine de activități formale și informale; conceptul de învățare este legat de cel al „organizării înțelepte a vieții” și de dezvoltarea integrală, conform Raportului Delors către UNESCO, din 1996: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța regulile conviețuirii, a învăța să fii;

- deplasarea de accent dinspre predare către consiliere; rolurile educatorului se rafinează, vorbindu-se tot mai mult de roluri de facilitator, mediator, antrenor, consilier în activitatea de învățare; Rolf Arnold

¹ Denisa Manea, *Requirements in the continuing education of teaching staff*, Fachportal Paedagogik, Educația 21, Colecția Științele Educației, număr 12/2014.

² Sorin Cristea, *Fundamentele științelor educației*, București, Editura Litera Educațional, 2003, p. 207.

³ Siebert Horst, *Învățarea autodirijată și consilierea pentru învățare. Noile paradigme postmoderne ale instruirii*, Iași, Institutul European, 2001, p. 36 -37.

"Coordinates of Lifelong Education", *Astra Salvensis*, III, 5, 2015, p. 168-171

conceptualizează o „*didactică de realizare a posibilităților*”, în locul tradiționalei „*didactici a predării*”;

-conceptul calificării se înlocuiește cu teza dezvoltării competențelor; competențele sociale, personale și metacognitive sunt mai complexe decât calificările obținute în urma însușirii unor cunoștințe; competențele se realizează în contexte autentice, școlare, sociale și profesionale, prin valorificarea experienței; individul este capabil să învețe și este responsabil pentru succesele sau insuccesele în procesul de învățare.

Educația adulților a reprezentat sursa educației permanente: „*educația permanentă s-a născut din practica educației adulților și din problemele pe care ea le-a pus, ca unul din eforturile de a răspunde la cererea crescută de educație*”.⁴ Educația pe tot parcursul vieții are ca premisă individul și îmbină formele tradiționale de învățământ cu cele alternative, potențează calitățile înnăscute și duce la dobândirea unor noi competențe.⁵

Fiind un sistem complex și integrator, educația permanentă nu se identifică cu nici una dintre instituțiile școlare, indiferent de nivelul lor: preșcolar, primar, gimnazial, liceal, universitar sau postșcolar/postuniversitar, ci le transgresează, în scopul îmbunătățirii calității vieții indivizilor și a comunităților din care aceștia fac parte. Pilonii de bază ai conceptului de educație permanentă sunt reprezentați de triada: viață-permanență-educație. De altfel, educația, învățarea este și trebuie să fie o permanență a fiecărui individ pentru o dezvoltare dezirabilă, în ritm propriu și armonioasă a acestuia: „Educația permanentă este un proces de perfecționare a dezvoltării personale, sociale și profesionale pe durata întregii vieți a indivizilor în scopul îmbunătățirii calității vieții, atât a indivizilor, cât și a colectivității lor”.⁶

Conceptul „*educație permanentă*” este comparabil cu o „*revoluție coperniceană, constituind unul din evenimentele cele mai marcante ale istoriei educației*”.⁷ Procesul reformist derulat atât în spațiul educațional cât și cel social a determinat re poziționarea educației adulților într-o nouă paradigmă. Astfel, viziunea prospectivă asupra educației adulților impune considerarea educației permanente ca fiind cea care generează mijloacele, formele și metodele capabile de a asigura adaptarea indivizilor și a colectivităților la realitățile de ordin socio-economic și tehnologic. Dimensiunea politică a educației permanente evidențiază necesitatea punerii în joc a acelor pârghii educaționale care să asigure integrarea nevoilor educaționale personale în plan social, valorificarea experiențelor cunoașterii în situații noi de viață, accesarea de

⁴ Louis D'Hainaut, (coordonator), *Programe de învățământ și educație continuă*, București, Editura Didactica și Pedagogică, 1981, p. 16.

⁵ Jacques Delors, (coordonator), *Comoara lăuntrică*, Iași, Editura Polirom, 2000, p. 80.

⁶ R. H. Dave, (coordonator), *Fundamentele educației permanente*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1991, p. 47-48.

⁷ George Văideanu, *Educația la frontiera dintre milenii*, București, Editura Politică, 1988, p. 135-136.

resurse și tehnologii inovative. Ne așteptăm ca pe termen scurt învățământul să fie în măsură a contribui la satisfacerea cerințelor de pe piața muncii, iar cursurile de formare continuă să contribuie la reciclarea și reconversia resursei umane active în câmpul muncii.

Educația permanentă este și o formă eficientă de pragmatizare a învățării, de aducere a acesteia mai aproape de viață.⁸ Devenită un imperativ al societății contemporane, educația permanentă reprezintă un principiu teoretic și acțional care se focusează pe ancorarea într-o realitate specifică secolului nostru și identificarea de soluții valide la problemele acesteia. De aici și necesitatea ca instruirea calitativă continuă și autoinstruirea, determinate de progresele științifico-tehnice, de sistemele informatizate de date, de mobilitatea resurselor și uzura lor, de schimbările paradigmatică din sfera economico-socială și culturală, de democratizarea relațiilor interpersonale din domeniul social, familial instituțional, în special din învățământ, creșterea apetitului informațional și educațional, valorificarea eficientă și plăcută a timpului liber să reprezinte cerințe fundamentale ale societății contemporane.

Dacă educația permanentă definește capacitatea personalității umane (în sens restrâns), respectiv a societății (în sens larg) de învățare pe tot parcursul vieții, autoeducația reprezintă direcția de evoluție a activității de formare-dezvoltare a personalității surprinzând procesul de transformarea a obiectului educației în subiect al acesteia în măsura în care există un exercițiu al capacității de autoevaluare și de autoproiectare pedagogică. Autoeducația reprezintă un proces asumat în mod conștient, intenționat, de modelare și perfecționare a propriei personalități, menit a produce transformări calitative din punct de vedere moral, emoțional, atitudinal, comportamental, social, estetic, al trăsăturilor fizice și de caracter, proces care constituie o consecință, dar și o premisă a „*educației permanente*”.

Un alt aspect relaționat cu educația permanentă îl reprezintă procesul de dezvoltarea personală. Dezvoltarea personală subsumă libertatea de alegere, capacitatea de a face față schimbărilor, de luciditate, responsabilitate, onestitate, atitudine reflexivă, atitudine critică, socializare, cooperare, organizare, creativitate, conștientizarea propriilor posibilități și limite, a abilităților și strategiilor metacognitive ș.a. Studiile științifice au arătat că, deși este un aparent paradox, interacțiunile cu ceilalți și autonomia sunt legate între ele, în sensul că „*o autonomizare a dezvoltării urmează unei interdependențe sociale inițiale, interdependență ce întemeiază autonomizarea*”.⁹

Conceptul de educație permanentă este responsabil de schimbarea vechii mentalități (conform căreia finalul educației îl reprezenta absolvirea

⁸ Constantin Cucoș, „Noi domenii și perspective ale educației”, în *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom, 2006, p. 165.

⁹ Willem Doise, Gabriel Mugny, *Psihologie socială experimentală*, Iași, Editura Polirom, 1998, p. 199.

"Coordinates of Lifelong Education", *Astra Salvensis*, III, 5, 2015, p. 168-171

cursurilor unei anumite trepte de învățământ) și reconsiderarea întregii concepții cu privire la școală, educație, învățământ. Astfel, școala trebuie să-și asume pregătirea elevului în abordarea de atitudini proactive față de învățare, în formarea unei concepții constructiviste privind autoeducația și autoformarea, știut fiind faptul că autoeducația presupune autocunoaștere, autostăpânire, autoconducere. La scară globală, educația permanentă este considerată „motorul societății, una dintre cheile secolului XXI, care depășește distincția tradițională dintre educația inițială și cea ulterioară și vine în întâmpinarea provocării pe care o reprezintă o lume aflată într-o rapidă schimbare”.¹⁰

Apreciem că educația permanentă s-a impus ca o prioritate în sistemul educațional actual constituindu-se, în același timp, într-o speranță a școlii contemporane, cu atât mai mult cu cât, beneficiile ei în plan personal și social sunt evidente: previne îmbătrânirea timpurie din punct de vedere cerebral și psiho-social și susține activ-participativul individual în sfera vieții spirituale și sociale.

¹⁰ Sorin Cristea, *Fundamentele științelor educației*, București, Editura Litera Educațional, 2003, p. 207.